

giving credit for good intentions

(5755-1995)

There is a reason for the juxtaposition of *parshas Shemini*, which deals with the laws governing the kosher codes, and *Tazria*, which discusses the laws of *tzora'as*: The same way a person has to be very careful about what he puts into his mouth, so, too, must he scrutinize what comes out of his mouth (i.e. forbidden speech). The consumption of forbidden foods causes טמאים which severely hampers one's ability to serve Hashem. The harmful effects of forbidden speech are similar.

The *Vilna Gaon* wrote a farewell letter to his family before he departed on his ill-fated journey to *Eretz Yisrael*. In the letter he described the ethical conduct he expected them to follow in his absence. From a towering figure like the *Gaon*, one would expect to hear exhortations about the importance of Torah study and *mitzvah* observance. Yet, the bulk of his letter is devoted to proper speech.

He writes: "The most important factor to earn the World to Come is guarding one's tongue from forbidden speech. This is more than all the Torah one learns and *mitzvos* one performs, because the mouth is holy of holies." He adds, that "wherever a person goes, he is followed by angels who (like stenographers) record every word that he speaks." He notes the *Zohar* which warns that "one cannot imagine the terrible suffering that a person will be forced to endure for every word spoken improperly."

The Talmud (*Arachin* 16a) says that *tzora'as* comes because of seven possible sins, the most common being *loshon hora*. In the past few decades there has been a growing public

awareness of the evil effects of *loshon hora*. Many books have been written on the topic and programs initiated to fight this sin. While this is a great accomplishment, to a certain extent it is misdirected. The cause of *loshon hora* is not the mouth. It is the person's eyes and heart. The eye sees faults and shortcomings in other people. This brings the heart to have bad feelings about them and those feelings are expressed by the mouth.

If a person truly cares about other people, he would realize that *love covers all offenses* (*Mishlei* 10:12). When one loves another person, he is able to overlook the other's shortcomings. It is natural that a parent will defend his or her child from critics and cannot bear to hear bad things about the child. A person must train himself to always see the positive aspect of others and avoid the inclination to see their deficiencies.

Rav Pam זצ"ל would often describe his mother, Rebbetzin Rochel Leah ה"ע, as a paragon of proper behavior. For her, the urge to speak *loshon hora* was virtually non-existent. It was not a constant battle as it is for most people. She couldn't speak *loshon hora* because she always saw the good side of people. If people around her were engaged in talking about others and she feared that this would degenerate into *loshon hora*, she wouldn't scream, "*Loshon hora, loshon hora!*" Instead, she would gently try to change the topic by saying, "Let's talk about something else..." If that wasn't possible, she tried to be מצד טוב on the person being discussed if she felt that doing so would not be counterproductive. Just as a mother never tires of telling of the "*chochmahs*" and accomplishments of her children, she always looked for opportunities to speak good and highlight the attributes of other people.

Guarding one's tongue is not limited to avoiding *loshon hora*. An often overlooked part of proper speech is the avoidance of אוננות וברעם (verbal abuse), whose source is in *parshas Behar* (25:17). The *Chinuch* (*mitzvah* 338) writes that one should not say words to another Jew which cause pain and shame and from which he cannot defend himself. This includes giving another person a sharp retort or making him the subject of a joke.

ענין
הוא

② One can violate this prohibition even if he has no premeditated intention to inflict pain with his words. Words are often uttered without the person realizing that the subject of his remarks will be embarrassed or hurt by them. The speaker failed to consider the harm his words would cause. Had he thought it through, he certainly would not have said it.

To illustrate the damage caused by words spoken without thinking, Rav Pam ז"ס would tell the following incident:

A little girl, Malka'le wanted to make a surprise for her mother. For many weeks she saved up her snack money allowance until she had accumulated the few dollars necessary to buy her mother a special gift, a little "t'chatch'ke" (niknak). She carefully and lovingly wrapped up the gift and waited for an opportunity to present it.

While her mother was in the kitchen, Malka'le brought the gift into the dining room and placed it prominently on the table. With her heart beating rapidly with excitement, she waited to see her mother's reaction when she would discover the present. A few minutes later, her mother walked in and noticed the wrapped gift. "Where did this come from, Malka'le?" she asked. Malka'le blushed and said, "Mommy, I bought you a present. Please open it. You're going to love it..."

The mother opened it and saw what it was - a t'chatch'ke. "Malka'le," she replied angrily, "Why did you waste your money on this? Who needs it? It's junk..."

Malka'le was devastated by this unexpected response. She wanted to do good and her mother's positive reaction would have filled her with joy and satisfaction. Her mother did not consider the pain her words would cause. The t'chatch'ke was a waste of money and was a bad choice as a gift. Yet, the little girl meant well. Why couldn't her mother give her credit for good intentions?

This sad scenario occasionally plays itself out in the very delicate relationship between husband and wife. One spouse may

buy a birthday or anniversary gift for the other one. It is usually accompanied by a surprise presentation. Occasionally the choice of gift may be a poor one. A reaction akin to what Malka'le's mother gave her can have catastrophic results. Even a "sour face" without angry words can cause a dangerous rift in *Shalom Bayis*. But a person who always tries to see the good side of people will not come to anger and verbal abuse. He will give credit for good intentions even if the result was far off the mark. He will realize that the person meant well. In his judgement, the gift was a good pick that would bring happiness to the recipient. He erred, although he meant well.

Mishlei (18:21) teaches that, *death and life are in the power of the tongue*. The power of the tongue to cause death is not limited to its literal meaning. A person can say something to somebody else that for that moment will make his life so miserable and unbearable that he would wish he were dead.

Giving credit for good intentions is not only a nice way of thinking of others. It will be our most vital defense when we some day face the Heavenly Court to give a reckoning of our life's accomplishments. Very often we perform *mitzvos* thinking that they are done the way Hashem desires. But, due to our ignorance of *halacha*, the *mitzvos* are often badly flawed if not totally invalid. We will ask Hashem to give us credit for our good intentions even if the *mitzvos* were performed incorrectly. Shouldn't our reaction be the same when others, despite their good intentions, do things to us that are incorrect?

(3) אין זיי געטאג

שענינה של המיכה הוא לזכור את הקב"ה תמיד, כאשר נחתם בגופו אות ברית קודש להזכירו. וענין של "התהלך לפני והיה תמים" שייד גם בבית המרחץ, שהרי למדנו חז"ל כמה וכמה הלכות של צניעות הנהוגות בבית הכסא ובית המרחץ, ואף במקומות אלו חייב האדם לירא מלעבור את צווי ה', שמציאותו יתי ממלאה את הכל ואין מקום פנוי ממנו יתי כלל.

לאחר שיצא אמר שירה על המילה שניתנה בשמינית. וקשה שהרי דוד המלך נולד מהול (ע"י סוטה י:). ולא נעשה לו ביום השמיני כי

אם הטפת דם ברית. אך פירושו שמספר שמונה רמו על ענין המילה, עיין ברמב"ן על פסוק (חיי כדא) "והי ברך את אברהם בכל" שכתב בא"ד וז"ל שיש בהקב"ה מדה תקרא כל מפני שהיא יסוד הכל וכו' והיא המדה השמינית מייג מדות, עכ"ל, ומצות מילה היא כנגד מדת יסוד כידוע, וד"ל.

(יבג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו.

במנחות (מג:) איי בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום אמר אוי לי שאעמוד בלא מצוה, וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישרה דעתו, לאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר (תהלים יב,א) "למנצח על השמינית מזמור לדוד" על מילה שניתנה בשמיני, ע"כ. ומה שאמר אוי לי שאעמוד בלא מצוה דוקא בהיותו בבית המרחץ, ולא אמר כן בכל לילה כשישן על מטתו שגם אז היה ערום מכל המצוות, היינו משום שאז היה אפשר לו להרהר בדברי תורה, ורק בבית המרחץ שאסור להרהר שם בדברי תורה אמר אוי לי שאעמוד בלא מצוה.

וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישרה דעתו. יש לפרש הכוונה שנזכר בענין המילה, והיינו מה שאמר הקב"ה לאברהם כשצוהו על המילה (לך יז,א) "התהלך לפני והיה תמים",

וביום השמיני ימול. שאלו התלמידים את ר' שמעון בן יוחאי, מפני מה אמרה תורה מילה לשמונה (כא) אמר להם, כדי שלא יהיו כולם שמחים ואביו ואמו עצבים (ב) [גדה ל"א ב"ז]

ודע דברמב"ם צמורה פ"ט חט"ו כחז טעם על מילה בשמיני כדי שיתחזק כחות הולד, והמנהג פניו שהשמים יתעם שגור' וכהז טעם מהפירוש דלש"ה, וכן נפחת לא הוליד דברים אלה מלבו, כי מפורשים הם במ"ר י"ט אלא צוה"ל ומה החמק נעול לשמונה שנתן הקב"ה רחמים עליו כדי שיתחזק כוחו, ע"כ. ומה שכתב הרמב"ם בטעם זה יותר מהטעם המפורש בנ"י, י"ט משום דטעם שנגמ' איתו פי"ד צוה"ל שטעם הולדתו בלם פוסק. אך ל"ט טעם המדרש, ע"י הגביל נגזר ה' מים לחיוק כחות הולד, והלא רק בכהמה מליט שיורר ז' ימים לניחה מכלל נפל, ובלאדם שלשים יום.

למבואר בשנת ק"א ב' ושי"ד דרש י"ל כדי שיעבור יום השבת במשך השמונה ימים ופס"ו מ"ט בלגזות שמקובלת השבת לחם ביום האדם והמבע, ואלו שכתבו במדרשים לרדם שבת יום העולם לרופא ורועד וכפ"ה שם במסכתו כמותו.

וכבר נודע מה שנלמד בגר"א מכל"ל מכל"ל חלקה שפסקה נכפיל איה סיבה הייתה אע"פ שפסקה הפכה, כמו כח שכתב שטעם מילה בשמיני כדי שיהיו נחמים צוה"ל, והרי צוה"ל שנתנו לזכר בדם קובל, כמו בדם נדה, א"ל. בזה הפכה ממילה בשמיני, וק"ל דבין שים, וי"ל דזה נרמו בלשון שהנחומה ר"ס חז"ה, ילמדנו רבינו לכמה חנוק נמול - לשמונה, כשם שנימול יחוק אכינו, ולא נחבאר ענין השאלה והתשובה, כי הלא מנהג מילה לשמונה יום מנהג ידועה ומפורסמת בחוריה, וכן זמן מילה יחוק, ומה החידוש בזה.

אך לפי האגדה שלמינו י"ל דנכונן בהנחומה לשאלו נכמה חינוק נימול צוה"ל, אחרי דעתה צללה הסכה שיהיו חזיו והנה נחמים צוה"ל כיון דלאחר שמונה טעמים ליסור, ומש"ב דנמול לשמונה טעם שנימול יחוק שאלו עדיין לא נחנה תורה וד"ן דלוח וממילא לא יום שייך לו טעם המבואר ביה, וכפ"ה נמול לשמונה, וכן גם צוה"ל בן, וד"ק.

(4) ט"כ ט"א

מושגי התורה בהתחשבות בצער בעלי חיים

"ובמלאות ימי טהרה תביא כבש בן שנתו לעולה ובן יונה או תור לחטאת" (יב.ו)

"בכל מקום מקדים תורים לבני יונה חוץ מכאן לפי שאינו מביא אלא אחד, שאם ימצא יונה לא יקח תור לפי שבן זוגו מתאבל עליו ואינו מזדווג לאחר" (בעל הטורים)

ציוותה התורה להקריב רק אחד, כדי שהאדם יעדיף לבחור בן יונה לפני תור ולמרות שתמיד אומרת התורה לקחת "תורים ובני יונה", תורים קודמים, כאן שונה הדבר, משום שטבע התורים שאינם מקבלים תנחומים ואינה מזדווגת לאחר מיתת בן זוגה ודואגת כל ימיה כאלמנה ולכן אם אפשר להעדיף ולהקדים בן יונה ולהמנע מלגרום צער זה לעוף שלא יחסר לה בן זוגה עושים זאת.

היה הגה"צ רבי זיידל אפשטיין זצ"ל משגיח ישיבת תורה אור מתפעל: האם מצינו מושגים ורגישות כזו אצל בני אדם, באה התורה לחנכנו לחשוב לא רק על עצמך אלא על זולתך, גם אם הוא בעל חי, כל שכן בן בנו של ק"ו, בצלם אלוקים.

(5) י"ג י"ד

(3)

כך מצינו גם בפסוק (דברים כב. י) "לא תחרוש בשור וחרמור יחדיו" וכתב האבן עזרא: "והשם חמל על כל מעשיו כי אין כח החמור ככה השור" גם כאן מופלא הדבר, התורה מזהירה אותנו בלאו מיוחד להזהר מלגרום צער בעלי חיים לחמור משום שאם יצטרך לעבוד עם השור יהיה קשה לו לפי כוחותיו.

ובדעת זקנים מבעלי התוס' כתבו יותר מכך ז"ל: "לפי שהשור מעלה גרה והחמור יצטער כשישמע שהשור אוכל", הרי שהתורה חוששת ונוהרת לא רק שלא לצער בעל חיים בידים בפועל, אלא אפילו שלא לגרום צער, למרות שאינו צער ממשי רק קנאה טבעית שלשור יש אוכל ואילו לחמור אין, ואע"פ שזה לא אמת, כי השור אינו אוכל רק מעלה גרה מהאוכל שאכל מקודם, אבל סוף סוף החמור מצטער וממילא עליך להיזהר. עד היכן השתדלה התורה לנטוע נטע נאמנים ורחמים אפילו על בעלי חיים, היש לחכמי אומות העולם מושג כזה בחסד ורחמים?

דבר דומה מצינו בפסוק (דברים כה. ד) "לא תחסום שור בדישו" ומבואר במפרשים שהטעם הוא משום שזה צער לשור שרואה בעיניו והוא עצמו עובד בזה ואינו יכול לאכול ממנו. והתורה חששה לזה. היש מושג לכל האנשים להיזהר מלצער השור, ע"י מניעת אפשרות לאכול שכיון שהוא נותן לבהמה די מחסורה ויש לה אכילה כדי בריאותה.

הערות - דברים עמ' ע"ה

ידועה התמונה בה נראה המשגיח הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל מאכיל חתול. נכדו הג"ר חיים עוזר גורביץ סיפר שפעם שאלו לפשר מעשהו זה, והסביר שהחתול הובא למקום כדי שיעשה את טבעו שברא בו השי"ת לרדוף אחרי העכברים הרבים ששרצו במחסן זה. משנודע הדבר לו על כך, הלך בעצמו להביא חלב לחתול זה תוך שהוא מסביר כי הוא חייב זאת מדין הכרת הטוב על עבודתו של החתול.

במחיצתם ח"ב

*

סיפר רבי יצחק קעסאק, בפעם הראשונה שהגעתי לביתו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל ראש ישיבת תורה אור נכנסתי לביתו, אף אחד לא היה בבית, ולא רציתי להפריע לו. לפתע אני רואה שהוא נעמד ומסתכל באחת מטליותיו למטה ומחפש דבר מה. ניגשתי לשואלו, אם הכל בסדר. הוא בירכני לשלום ושאל אם אין משהו שהולך על אחת הטליות. הבטתי ואכן מצאתי נמלה שמתהלכת על הטלית. רציתי לתופסה ולהשמיטה.

ראש הישיבה עצר בעדי, הוא ביקש שאסור למטבח ואביא כוס... הוא נטל את הכוס על הטלית ושם את הנמלה בתוכה. נטלתי את הכוס ורציתי לזורקה בפח... שוב עצר אותי ראש הישיבה ואמר לי רד בבקשה למטה, יש שם גינה, ניתן להניחה שם שתלך לדרכה, זו הלא בריאה של הקב"ה...

The kohen shall go outside the camp, and the kohen shall look. When we explore this parashah we find a peculiar phenomenon: the kohen here assumes the role of diagnostician and nurse. Only the kohen has the right to pronounce the sick person clean or unclean. This is a task that a kohen would not normally be expected to perform, given the lengths that he must go to avoid impurity. Why is this job assigned to the kohen? Furthermore, there are many forms of impurity in the Torah; anyone with the required knowledge can help with purification. Yet tzara'as is assigned only to the kohen.

Let us analyze the situation of the metzora and the treatment of leprosy in Biblical times. The phobia related to leprosy in olden times is similar to the phobia of modern malignancy. The greatest fear was the fear of discovery. One took sick, and the outward symptoms caused others to suspect that he had leprosy. Immediately, the sick man lost his human dignity; he became isolated from

the community. People were afraid to associate with him, or even greet him. He was often killed or, at the very least, driven out of town. From time to time he was offered a meager supply of food, thrown to him like food thrown to a dog. He was treated harshly for the sin of having contracted the disease.

מסור (7) היק

(4)

8

1 What is the Jewish approach? The first thing the Torah demands is to bring the kohen. The leper was thus instantly removed from mob psychoses. The kohen diagnosed and pronounced the tumah as tzara'as, but the leper was not subsequently cut off from society. He was in communication with the kohen as one of the heads of the community. In fact, the metzora could request being seen by the Kohen Gadol himself—a man who was not permitted to attend the funeral of his own closest relatives. Yet, if summoned, the Kohen Gadol had to go to the leper.

6 The Torah legislated to prevent the loss of human dignity. The kohen went with the leper outside the camp to demonstrate that he was his friend. The leper was isolated from everyone except the leaders of the camp of Israel, who must do everything possible to heal him and bring him back to society. The kohen assures the man, "You are needed, you will get well, you will return to society."

11 The kohen acts for the needs of the people. The message of Parashas Metzora is that even someone who holds the exalted office of kehunah must not abandon his fellow Jew. He must have compassion for everyone, even someone as dangerously ill as the leper.

6 Not only the kohen but the prophet as well was charged with the role of being such a friend. The prophet had to deliver the word of God, but was also charged with the mission of helping individual man, of being a nursing father to the people of Israel. Moses himself said: For the people come to me to seek God (Ex. 18:15). Compassion is the essential attribute of the spiritual leaders of Klal Yisrael. (Boston, 1977)

9
הפנ"ח

ולכן מצורע שלא נצטרע בכל גופו ה' מגלה את תוכו לעיני כולם כדי שידעו להשמר ממנו, ועליו לשבת בדרך מחוץ למחנה ולא לבא במגע עם אחרים, ולא עוד

אלא שצריך להכריז שהוא טמא ולגלות מה שטמון בקרבו.

אבל מצורע שפשתה המספחת בכולו, וניכר ונודע לכולם שהוא רשע, ומראשו ועד כף רגליו אין בו מתום, וכל אחד נזהר ונשמר ממנו, אין הוא יכול להסית ולהדחיק אחרים, ולכן אין הוא צריך לשבת בדרך מחוץ למחנה, והכהן יכול לטהר את הנגע מפני שאינו יכול להזיק גם אם ישאר במחנה,

כי אין לו סימן טהרה, וכולם נימננו. (שערי)

וראה הכהן והנה כפתה הצרעת את כל בשרו וטהר את הנגע (יג יג)

נראה לפרש בדרך רמז ומוסר שהטעם מדוע מי שהמספחת פשתה בכל בשרו מראשו עד רגליו הוא יותר טהור ממי שהנגע הוא רק במקצת בשרו, מפני שאנשים חוטאים, שכולם מכירים אותם שהם חוטאים, אינם יכולים לקלקל אחרים, כי יודעים ומכירים אותם מי הם, ונוהרים מהם, אבל אלה שרשעתם טמונה בלבם, ואין תוכם כבדם, ומתראים כצדיקים, מהם יש לפחד ביותר, כי ע"י מעשיהם שבגלוי בקלות

יכולים לפתות אחרים, כמו שאמרו בסוטה (בב:) אמר לה ינאי מלכא לדביתהו, אל תחיראי לא מהפרושים, ולא ממי שאינם פרושים, אלא מהצבועים שדומים לפרושים, שעושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, מלומר, שבסתר עושים מעשה זמרי ומראים עצמם בגלוי כפנחס.

10

ובעניי לא הננתי מה הביון הגדול לבקש מאחרים שיתפללו בעבורו, דבשלמא אם צריך לבקש מאת האנשים שדיבר עליהם זה היה בזיון, אבל הלא יכול לבקש מאחרים, ובאמת הוא אין צריך לבקש כלום אלא עם הודעת צערו לרבים ממילא הם יבקשו עליו, וא"כ מה זה נוגע לרבים יבקשו עליו רחמים, דהעיקר כאן הו' דיתצוה צהודעת צערו להם.

ויש לומר דלומדים מכאן יסוד גדול, דמגודל חסדי השי"ת כשנותן לאדם עונש גדול,

1 ופמא טמא יקרא (יג מה). עיין רש"י כאן ח"ל משמע שהוא טמא ויפרשו הכל ממנו, ועיין צגמ' שבת (סו.) שדרשו מפסוק זה דצריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים. ובפשטות לומדים דזה היה עונש למספר לשה"ר, שהוא היה מגנה אחרים ומשום הכי צריך לטבול בזיונות עם הודעת צערו לרבים ולהכניע את עצמו לבקש מהם שיתפללו בעבורו.

5

(11) pe

פרשת תזריע - מצורע

1 כולל בהעונש היכא תמנא שיכול לרפא ולעזור
 1 את עצמו שלא יפול בשאול תחתיו ח"ו,
 והראי' לזה היה ממזורע, דחמר קרא דד
 יקב מחוך למחנה מושבו, ורש"י מציא הגמ'
 4 שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו, דמשום
 שהוא הבדיל בלשה"ר בין איש לאשתו ובין
 איש לרעהו אף הוא יבדל.

ועיין בשערי תשובה לרבינו יונה בשער
 הראשון (שיקרי טו) דמעקרי תשובה
 11 הוא להתפלל אל ה' ויבקש רחמים לכפר
 את כל עונותיו. ועיין ברכות (ו) דאין תפילה
 של אדם נשמעת אלא בצית הכנסת, ועי"ש
 (ס) דאין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים,
 ועיין בזוה"ק (פרשת פקודי ופרשת מלרע)
 דהמדבר לשה"ר אין הקב"ה מקבל תפילתו,
 16 נמנא שהמזורע שיבש דד יש לו כל
 התקרובות הכ"ל, שאין תפילתו נשמעת ולא
 יקול אפילו לזבא לצית הכנסת להכלל בתפילת
 רבים, ומ"ו לעולם לא יראה אור לעשות
 17 תשובה, דלא יכול להתפלל, שזהו מעקרי
 התשובה.

ומשום הכי מרוב חסדי ה' שרונה
 בתשובת רשעים גזר על
 המזורע שצריך לזכות את עצמו על ידי
 18 הודעת לערו לרבים, ועל ידי שבני ישראל
 שהם רחמנים ישמעו מנערו, בזודאי יבקשו
 רחמים עליו וע"י זה יזכה המזורע
 לתשובה שלימה.

1 בתיב "וצא אשר לו הצית", ודרשו חז"ל
 כי נגעים צאים על צרות עין "מי
 שמיחד ציתו לו שאינו רוצה להשאל כליו
 ואומר שאין לו הקדוש צרוך הוא מפרסמו
 כשמפנה את ציתו, פרט למשאל כליו
 6 לאחרים", וכן מרמו הזרע קודש כי "זרעת"
 הוא לרמ ע'. והנה כתיב והנה הנגע לא הפך
 את עינו, וידוע פירושו של הצרית כהונת
 עולם, כי אימא צמו"ל אין למעלה מענג ואין
 למטה מנגע, כי שניהם הם אותם אותיות,
 11 רק העיקר הוא האין מלרפס אותם, ואמר
 פי החילוק הוא בצאת ע', כי אם הע' הוא
 צראש הצבה או הוא ענג, ואם הוא צסוף
 הצבה הוא ח"ו נגע. וזה כונת הפסוק והנה
 הנגע לא הפך את עינו, שעדין לא נתהפך
 הע' מסופו לתחלתו. ונראה כי רמו אות
 16 הע' הוא על ענין עין האדם, אם הוא עין
 טובה או ח"ו להיפוך מזה, וצוה תלוי אם
 שיך הוא ח"ו לפרשת נגעים או הוא נכלל
 בענג, היינו ענג האמיתי של אז תענג על
 17 ה', כי מי שיש לו עין טובה הוא שיך לו
 ולחלקו ושיך לענג, אבל ההיפוך הוא ל"ע
 צמי שיש לו עין רעה.

ויהדות תלוי במדת עין טובה, עין רע הוא
 19 מדתו של עשו הרשע, כדאימא
 בספרים שעשו צא עם ארבע מאות איש,
 היינו צבא "רע עין" שעולה בגימטריא ד'
 מאות. ואולי זה הוא שם עשו, מל' עין שוא,
 ופל כמו ה' להזיק ע"י וישא את עינו, צבא
 הרע עין. ויעקב אבינו ע"ה ה' טוב עין,
 31 כלשון הגר"א זי"ע במשלי עה"פ (משלי כ"ג
 ט) טוב עין הוא יבורך, טוב עין זה יעקב,
 ולבן ה' חי קמ"ז שנים כמנין טוב עין, שזה
 מדתו של יעקב אבינו ע"ה, והחילוק בין יעקב
 אבינו ע"ה לעשו הרשע, הוא צמדה זו. ולכן
 36 המזורע שהוא רע עין (מגרע חסר כמו ש'
 צמדה עולה ארבע מאות), דד יבש מחוך
 למחנה, שחסר לו נקודה זו, שיהי' שיך
 להמחנה.

במשנה אבות פ"ה מבואר שיש לתלמידיו
 41 של אברהם אבינו ע"ה ג' מדות
 טובות, נפש שפילה, רוח נמוכה, עין טובה,
 ואלו הג' מדות מכוונים להג' אבות הקדושים
 ע"ה, כמו שמבואר בשפ"א (בלק, תרנ"ו).
 הג"ר הם מכוונים לג' אבות הק' כמבואר

(12)
 ה' א'
 ו' א'
 ו' א'
 ו' א'

(6)

pe (13)

בשבת קודש צא האדם לידי הכרה ואמונה
 צה, כל השבוע לא מנינו שאלם
 מגיע לדרגה כזו שיכול להגיד עדות על
 הצריאה, אבל בשבת זוכה אדם להיות עד
 ולהגיד עדות על הצריאה, ושהקצ"ה צראו
 ומנהיגו, אבל בכל השבוע אין לאדם צהירות
 האמונה בראוי. וממילא כשהאדם יש לו
 צהירות זו באמונה שהכל הוא מיד ה',
 ומידך נתנו לך, אז הוא צא לידי מדה של
 עין טובה.

צטור או"ח הל' ר"ח, נמצא יעקב מכון נגד
 מדה עין טובה, כי סוכות הוא עין טובה
 והוא כוחו של יעקב אבינו ע"ה.

שבת קודש הוא זמן ענג, ולזכות לענג
 צריכים להיות בעל עין טובה, כי בלא
 זה אין לו ענג, רק ח"ו הע' היא לבסוף,
 ושבת נותן לאדם כח שיהי' לו עין טובה. שבת
 הוא צרכה, וצרכה הוא רק צטוב עין, כדכ'
 טוב עין הוא יצורך. כי מי שהוא טוב עין
 מקבל צרכה מהשי"ת, ולכן זוכה לצרכה
 השבת. וההכנה לצרכה השבת הוא קנין מדה
 העין טובה, והוא שלימות הענג של שבת,
 ולכן הג' סעודות בשבת הם נגד הג' אבות,
 ובהם קונים הג' מדות של תלמידיו של
 אצט"ה, ובסעודה ג' מגיע האדם לשלימות
 הענג, והאבלתיך נחלת יעקב, ע"י שאז נשלם
 הע' של ענג ע"י שלימות המדה של עין
 טובה.

עוד נקודה יש בענין זה, שהאדם צריך
 שיהי' לו מדה הענוה וציטול העצמיות,
 כי מי שחושב כי הוא הפועל והוא העושה,
 וצא לידי מחשבות של כוחי ועוֹס ידי, הרי
 יש לו ח"ו עין רעה על אחרים. אבל מי
 שהוא צתכלית השפלות הרי יודע כי אינו
 מגיע לו כלום, ואדרבה הוא חושב שמגיע
 לכל אחד יותר ממנו. והאמת הוא כי ענוה
 הוא תולדה מאמונה ודיעה כי ה' הוא
 הפועל הכל, ויש לרמו כי אמונה ו"מה"
 המורה על ציטול וענוה, עולה בגימטריא עין
 טוב, קמ"ז, כי אלו צ' דברים הוא יסוד מדה
 זו.

מדה זו של עין טובה תלוי צב' דברים
 יסודיים של איש יהודי. מדה ענוה
 ואמונה בהשי"ת ובהשגחתו יתברך על
 הצריאה בכל עת ובכל פרט. חסרון עין טוב
 נוצע מחסרון אמונה ח"ו, כי מי שמאמין כי
 אדם מקבל מהשי"ת הכל, ואין אדם נוטל
 כלום מעצמו, א"כ האין יכול להיות לו עין
 רעה, הרי כל מה שיש לחצירו הוא מהשי"ת,
 ואין אפשר שיהי' לו קנאה על אדם, וכמו
 שכ' העבודת ישראל צפירושו לאבות, כי מעין
 רעה צאה אדם ח"ו לידי כפירה, עיי"ש, ומי
 שיש לו אמונה צה, צא לידי מדה זו של עין
 טובה.

שבת קודש הוא השביתה מכל מלאכה, שבת
 קודש מציא האדם לידי ידיעה כי אין
 פעולה מנד האדם כלל, שבת קודש משבית
 מהאדם הכוחי ועוֹס ידי, ולכן בשבת צא
 האדם לידי עין טובה. [עיי' רסיסי לילה אות
 כ"ו שמצא נקודה זו בצריכות כי יסוד השבת
 הוא ההכרה כי הקצ"ה הוא פועל כל מעשה
 ידי אדם].

(7)